

Ze země Mormonů.

Pro Pokrok Západu napsal Fr. Doležal, ze Salt Lake, Utah.

Dokoment.

Dolování a podnikání průmyslu, jenž by přinášel peníze do země děje se v podstatě také pouze jen přičiněním nemormonů a vůči i proti houževnatému odporu mormonského kněžstva. Shromáždění sem toho zaslepeného lidu z nejnižších tříd cizozemí jest velkou překážkou pokroku státu. Nežli se v obledu politického pokroku a uvědomělosti přivede to na ten stupeň, jako je to v Nebrasce (a Bůh ví, že tam to má být o mnoho lepší než jest) bude to trvati nejméně padesát roků. Lidé, kteří se zanášejí hornictvím, dobytčářstvím a podobným průmyslem, jejich příjmy závisí na výrobkách, jenž jdou do světového trhu, mormonství tak nevádí, neb nemají s ním přímý ani nepřímý styk. V lékařství, inženýrství, a lučebnictví to též tak mnoho nevádí, ani těm odborům, jež stojí ve spojení s dráhami. Jinak však jest s právnictvím, obchodnictvím, fidesmictvím a jiným povoláním, jež závisí od přímé důvěry a intelligence celého obecnstva. Tu mormonství jest silně na závalu. Vysoké kněžstvo mormonské jest jak se říká "v jeteli". Prorok Brigham Young přišel sem co správce boží do úplné pustiny. Nevím co mu Pán Bůh platil ročně, ale vím, že vydržoval rodinu osmnácti žen a devatenáctá dostala rozvod, měl 82 dětí a ty většinou dal dobře vyštudovat a když zemřel, tak zanechal té veškeré rodině dva miliony majetku. Vám v Nebrasce se to zdá strašné, když úředník vezme nepatrných pár tisíc, to je hned soudíte a proklínáte. Tady Brigham Young má postavenou sochu na posvátném místě a jest považován jako první u Boha. Víra dělá přece jen veliký rozdíl.

V Utah mají ženské též hlasovací právo. To jest též dilem kněžstva církve mormonské. Když nemormoné se počali zde číselně množit, uznávala církev mormonská, totiž její kněží, potřebu zabezpečiti si úřady pro budoucnost pomocí volby a jelikož mnozí měli více žen, dali jim právo hlasovací, aby mohli své mnohoženství udržet. Dlouhovlasí páni a krátkovlasé paničky, kteréž na východě tak o hlasovací právo pro ženské usilují, vyhlásují ovšem Utah za stát pokročilý a na výši doby stojící, ale to opatrně zamlčují, co bylo pohánkou a příčinou k tomu, že ženským v tomto státě hlasovací právo dáno bylo. Hlavními odpůrci mormonství jsou zde dva úplně sobě protivné živly a sice svobodomyšlní a katolická církev. Kdyby tito dva činitelé nebyli, byly by ostatní náboženské sekty mormonství rozprášeny jako prach větrem.

Plodiny rolnické, jako pšenice, oves a jiné, mají zde lepší cenu než v Nebrasce a sice o ten rozdíl, co to stojí sem takové věci dovézt. Však také nemohlo by se to tak levně zde pěstovati jako tam. Na příklad na pšenici, kde se musí zavodňovat, bychom nemohli zavolit s pšeničnými krajinami východními. Taktéž nevyplácelo by se krmení dobytka a drůbeže, výroba másla atd., kdybychom měli soutěžit se státy východními, neb toho všeho zde docíliti stojí více práce a tedy i peněz. Však jsou tisíce mil vzdálení od jiných žirných krajů, můžeme si náš vlastní trh zásobit a docíliti za to co vyptujeme neb odchováme svou vlastní cenu, protože dovozní sem jest tak drahé, že se to nevyplatí odjinud sem poslat. Proto jak na to hledím zde, rolnictví musí se vždy spoléhat na to, aby mělo domácí trh mezi horami. Ani na východ, ani na západ Skalního

Pobřeží nemůže odbyt hledat, leda jen ve výminečných případech, pro jisté plodiny neb věci. Tak ku příkladu ovoce i brambory se odtud vyváží na východ a mohou soutěžit s domácími, proto že jsou lepší jakosti. Však hornictví musí zde zůstat hlavním zaměstnáním, hlavním zdrojem výživy a hlavní podporou veškerého zdejšího průmyslu i práce. Ovšem, jaké vynálezy věda a podnikavost našeho věku v budoucnosti zavede, jež by poměry tyto změnit mohly, to se nemůže říci.

Člověku, jemuž nedostačí skrovný výtěžek jeho obyčejného povolání, který není spokojen s průměrným výtěžkem práce a možnými z něho úsporami a chce zkoušet své štěstí, shledá třebaš tento stát dosti dobrým. Že v útrokách hor a skal skrývá se nevyčerpatelné bohatství, zlato, stříbro a jiné cenné nerosty, místy snad ve větší hojnosti než král Midas ve svých snech viděl, snad dost k nasycení celé armády lakomců, to jest snad pravda. Avšak i zde platí, že jest mnoho povolání a málo vyvolených. Zde by bylo místo pro kouzla a čáry, jež by člověku daly moc vidět jenom sto střeoviců do kamene, to by bylo lepší než veškeré jmění Rothschildů. Jen začít v tom pravém místě kopat, jen mít to štěstí třít na ten pravý zdroj a je dobře ať vládne kdo chce. Toto dychtění a pokusy, jež se dějí o objevení zdrojů bohatství země, jsou velkou částí základu hospodářství i průmyslu v Utah. Kdyby nebylo těch hor a jejich skrytého bohatství, nebyla by to žádná velká ztráta, když by se Utah Mormonům ponechal.

Ač pravil jsem předem, že Mormoni tvoří zde většinu, přece to neplatí o každém místě. Tak ku příkladu zde v Salt Lake City tvoříme většinu my "pohani". Člověk přičinlivý si tady živobytí vydělá. Obnos drahých kovů co se ročně dobydou jest menší, než co Nebraska utrží do roka za vejce a máslo. Však dobývání drahých kovů, jako zlato a stříbro má jiný vliv na vzdělanost, průmysl, obchod a hospodářství než pšenice, neb jiných plodin, tak že vykopání tisíce dolarů zlata ze země hraje docela jinší úlohu, než vytěžení tisíce dolarů z chovu dobytka neb prodeje plodin. To se nedá rovnat neb měřit dle dolarů.

Zlé časy jsou zde cítit jako jinde. Jel jsem po U. P. dráze tento podzim až do Omahy a nazpět a viděl jsem těch více než tisíc mil tratí plný nesčetných vlaků naložených dobytkem a ovce, mnohé tisíce kusů, tolik co jen dráha mohla stačit dopravit, a to jest jenom jedna z mnohých dráh. Viděl jsem tu hojnost úrody v Nebrasce a když jsem takto před sebou viděl pojiti se bohatství hor a planin s bohatstvím rolí, vzbudilo to v mé mysli otázku, proč při tomto obrovském pozhánání mají být zlé časy? Ani příroda ani nedostatek přičinění nejsou toho vinni. Ačkoliv jsem republikánem, cítím, že musí být něco, co má být napraveno. Cítím se jako Ingersoll, kterýž odpověděl na otázku, proč by měl být svícen letos den důkuvzdání, odpověděl, proto že není ještě hůř, než jest.

Jest to přirozeným, že každý lne ku svému rodu a kdo jest upřímný syn svého národa, nalézá i v obyčejnostech příčiny býti hrdým na svůj rod. Po přehlédnutí Utahu a ohavnosti mormonství musí každý Čech býti hrdým, že duch svobody, nezávislosti a mravnosti v našem národě jest tak silným, že lid náš není zastoupen v mormonství; nevím ani o jednom Čechu, kterýž by byl Mormonomem.

Pánům úředníkům spolků.

Účetní (obchodní) knihy, jako Ledger, Journals, denní knihy a jiné, 75c. nahoru u Pokroku Západu.

Z ČESKÝCH VLASTÍ.

K činnosti Ústřední Matice školní. "Ústřední Matice školní" za dobu svého sedmáctiletého působení zřídila 2 školy střední, 63 obecných a 55 mateřských učeben. Z těchto 123 škol vydržuje dosud gymnasium v Opavě, 44 školy obecné a 45 škol mateřských, krom subvencí, jež jiným školám poskytuje. Náklad na rok 1898 jest rozpočten na 300.000 zlatých a na českém lidu jest, aby svou obětavostí provedení úkolů dalších usnadnil.

Úmrtnost ve větších městech královského jevila se dle výkazu ústřední statistické kanceláře ve Vídni v době od 31. října do 6. listopadu takto: Z 1000 obyvatelů zemřelo v procentech: v Praze 29.7 proc., v Karlíně 29.7 proc., na Smíchovské 18.4 proc., na Kr. Vinohradech 14.6 proc., na Žižkově 6 proc., v Nuslích 12.8 proc., v Plzni 12.6 proc., v Liberci 15.8 proc. Nejmenší úmrtnost jevila se na Žižkově a největší v Praze a v Karlíně.

Kolik přijelo letos cizinců do Prahy. Ve schůzi výboru Spolku ku povznesení návštěvy cizinců v Praze sděleno bylo, že v době od 1. ledna do 30. září navštívilo Prahu 61.439 cizinců. Z těch bylo 31.700 z královského, 14.239 z Předlitavska a ostatní z Německa, Anglie, Ameriky, Ruska, Francie, Italie a jiných zemí.

Umrtl. Truchlivá zpráva došla z Humpolce. Zemřel tam dne 9. prosince u věku 73 let všeobecně vážený a vysoce zasloužilý svobodomyšlný vlastenec pan Jakub Hruška po dlouhou trvajících trapných nemocí ochrnutím plic. Zesnulý byl v letech 1872—1883 poslancem na sněmu královského, v letech 1871—1884 a 1887—1893 purkmistrem města Humpolce a stál po dvanácté roku v čele staroslavného cechu soukenického. Jména: Jakub Hruška a Humpolec jsou nerozlučně spojená. Cokoliv od druhé polovice tohoto století v tomto městě bylo podnikáno a vykonáno, ať pro obec, ať pro širší veřejnost, všecko má příznak horlivé činnosti Jakuba Hrušky, jeho vytrvalé nezlomné píle. Hruška byl muž rozšafný, statečný, v boji za dobrou věc vytrvalý. Jeho obětavost neznala mezí, všude pomáhal, těšil, posiloval.

Tři neděle vězení. V minulých měsících září a října, kdy konána byla kontrolní shromáždění, začasté bylo slyšeti, kterak pro české slůvko "zde" uvěznění byli vojínové, kteří při shromážděních své mateřštině dali přednost před jazykem cizím, z něhož mnohý z čes. vojáků mimo slovo "hier" a několik podobných nezná ničeho. Z četných případů takových provinění uvedli jsme svým časem zprávu o Janu Opočenském z Mrklova u Jilemnice, který rovněž při kontrolním shromáždění dne 2. listopadu v Jilemnici konaném slovem "zde" hlásiti se opovážil, čímž přítomního důstojníka nemálo proti sobě popudil. Byl sice ihned ponechán ve vězení, ale k zakročení obecního starosty z Mrklova, p. Jana Hanuše, téhož dne odpoledne propuštěn byl na svobodu. Brzo na to byl obslán k výslechu k okr. šikovateli při hejtmanství jilemnickém, kdež diktován mu trest třineďelního vězení! Případ tento oznáměn byl poslanci dr. Kramářovi, jenž ministru o věci zpravil. Pan dr. Kramář byl prý ujištěn, že neprodleně bude záležitost tato přisně vyšetřena. Než ku prospěchu vojína, zejména ku zmírnění krutého trestu, jež dne 4. prosince byl ve Vrchlabí nastoupil, již asi ničeho se nezmění. Než nové vyšetřování se provede, dávno již obdobytí třineďelního vězení bude vojenská spravedlnost učiněno zadost.

Potřebujete dokonalý šicí stroj?

Můžeme právem říci, že šicí stroje "Pokrok Západu", které jsme po minulých 6 neb 7 letech odměřili kvalitou, jsou dokonalými nežli stroje nabízené kdekoli jinam. Každý rok utváříme nás v toto píse svědčení, neboť šicí stroj "Pokrok Západu" nabývá na zkušku na 30 dnů a komu by se nelíbil v jakémkoliv ohledu, tomu vrátíme peníze zpět a přijmeme stroj od něho po zkušku a zkušku. Přez je jenom poplátil se někdo, jenž by byl chtěl stroj vrátiti. To jest dostatečným důkazem, že šicí stroje "Pokrok Západu" jsou nejdokonalější, tak dokonalí, jak vůbec který stroj nabízet může. Až posud prodává jemu, prodávám a ovšem prodávám budeme stroje s obyčejným systémem, při kterém stroj, totiž část obsluhující hlavní pracující část stroje, připevňována jest na plochu stolu nebo na stěnu. Všechna vyžádala si též změnu ve střešních částech. V nejdokonalých domácnostech chodí již nyní stroje, při kterých stroj, část obsluhující hlavní pracující část stroje, spouští se pod plochu stolu šicího a na místě obyčejné hodiny, kterou se pracující část při obyčejných strojích přikrývá, přikrývá se stroj pouze deskou na pantech zavěšenou tak že tvoří šicí stroj, když jest na p. ř. uzavřen, rovný stolek, jak viditi jest na stroji tuto vyobrazeném. Tento nový druh soustavy šicích strojů nazývá se

Drop-Head Cabinet.

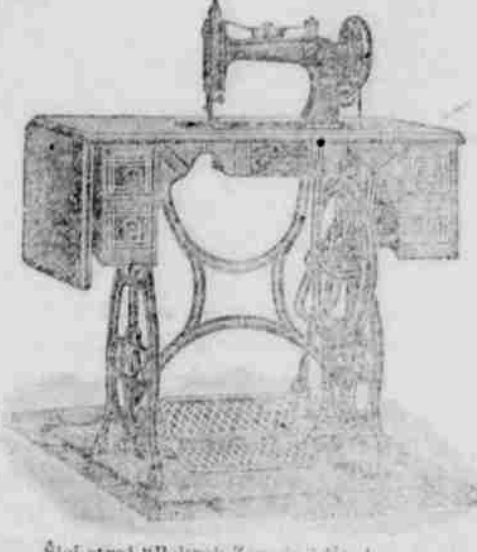
DROP HEAD CABINET ČÍS. 4.

Jelikož pečujeme vždy o to, aby našim čtenářům a odběratelům dostalo se vždy to nejlepší a nejnovější, proto a potěšením sdělujeme, že jsme učinili opatření takové, abychom mohli šicí stroje tohoto druhu našim odběratelům poskytovat i sice za cenu až úžasné nízkou, vzhledem ku obvyklé ceně krámské.

Drop-head cabinet stroje prodávány jsou jednotlivě za \$65 hotové aneb za \$75 na splátku. My obstaráme našim předplatitelům "drop head cabinet" stroj Pokrok Západu, se zaručením úplné spokojenosti a vrácením peněz do třiceti dnů, když by se nelíbil, jak následuje:

- Stroj Drop-head Cabinet Pokrok Západu, čís. 5, s třemi šuplíky po každé straně a jedním uprostřed \$26.00
Tentýž stroj čís. 4. s 2 šuplíky po každé straně a jedním uprostřed, jak viděti jest na vyobrazení, ... \$25.00
Tentýž stroj číslo 3, s jedním šuplíkem na každé straně a jedním uprostřed \$24.00

Ovšem že mimo "drop-head cabinet" prodáváť budeme též nadále jako dosud stroje obyčejné soustavy, jakéž jsme po minulých letech odběratelům našim k jejich úplné spokojenosti obstarávali a sice stroj "Pokrok Západu" jak viděti jest na vyobrazení následujícími prodáváme za následující ceny:

Šicí stroj "Pokrok Západu" čís. 4.

V ceně, kteráž jest výše uvedené za stroje, zahrnuto jest již předplatné na čas, i s na rok.

Každý stroj opatřen jest českým i anglickým návodem k zacházení s ním.

Všechny tyto stroje zhotovny jsou co nejdokladněji zručními řemeslníky, z nejlepšího materiálu a jsou elegantní úpravy. Člunek jest nejnovějšího a nejjednoduššího zařízení, tak zvaný samouvěšovací. Člunek vloží se co okamžiku a pohnutím na konec nitě jest člunek navlečen. Jelikož jest samouvěšovací, totiž vložíme-li ji pravým způsobem do žlábků, tedy usadí se bez jakékoli zvláštní pozornosti pouhým zastřením sama do pravé polohy. Každý stroj má též samodinný naviják a všechny potřebné přístroje, jako obrubovačky, zapořovačky, sběráky atd. úplnou sbírku u úhledné skříně, kteréž obdrží se zdarma.

Nevedeme obchod v šicích strojích a neprodáváme je k vůli výtěžku. Aniž jsou stroje, kteréž nabízíme, špatnější, proto jen, že jsou lepší. Jednouc pouze jen ve prospěchu a zájmu našich čtenářů, opatřujeme tyto stroje přímo z továrny, za hotové a za ceny tovary a ušetříme tím tak polovici až 2 třetiny výloh, kteréž by plynula co výtěžek do kapsy státních jednotelů a místních i podomních jednatelů, kteří všeloh chci a musí býti živi a musí proto vydělávati.

Opakujeme, co jsme sverhu pravili:

Zaručujeme úplnou spokojenost a nabízíme všem kdož stroje od nás koupí, jest-liže by shledali do 30 dnů, že by v jakémkoliv ohledu, buď v dokonalosti, úhlednosti, práci neb v čemkoliv jiném nevyhovoval se nejlepšími stroji, může jej do té doby kdykoli vrátiti a obdrží své peníze nazpět.

Každý z těchto strojů zaručen jest na 5 roků a sice zaručuje se, že jest nejnovější soustavy, dobře zhotoven, a nejdokladněji zdokonalením, že je tak těle a lebec jak jen který stroj jiti může a kterakoliv část by se osvědčila vadnou jakýmkoliv způsobem a polámala se, bude nahrazena. Záruka nevztahuje se na přístroje, ani na jejich atd.

Jiné stroje. zdokonalený stroj Singerův

"Pokrok Západu", za následující velmi levné ceny: Čís. 3, s 3 šuplíky \$16. Čís. 4, s 5 šuplíky \$17. Čís. 5, se 7 šupl. \$18.

V této ceně zahrnuto jest ovšem též již předplatné na Pokrok Západu a Kolovou Americkou. K těmto strojům české návody nemáme. Adresujte jednoduše: POKROK ZÁPADU, OMAHA, NEB.